

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Producent i zbieracz ziół (611311)

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Producent i zbieracz ziół (611311)

Ogrodnicy

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Producent i zbieracz ziół (611311)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [594]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania.....	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Uprawianie ziół.....	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zbieranie ziół i przygotowanie do sprzedaży	10
3.4. Kompetencje społeczne.....	11
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	11
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Producent i zbieracz ziół 611311

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Plantator ziół.
- Zbieracz ziół.
- Zielarz.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 6113 Gardeners, horticultural and nursery growers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Aleksandra Bielecka – Urząd Gminy Kocmyrzów-Luborzyca, Luborzyca.
- Rafał Kozik – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących im. Włodzimierza Dolańskiego, Kraków.
- Aleksandra Stachura-Krzyształowicz – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Łukasz Baka – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Maria Konarska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Małgorzata Przybyszewska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Agnieszka Szczechura – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Mirosław Żurek – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Ewa Capecka – Uniwersytet Rolniczy, Katedra Roślin Warzywnych i Zielarskich, Kraków.
- Marek Liszewski – Uniwersytet Przyrodniczy, Instytut Agroekologii i Produkcji Roślinnej, Wrocław.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Robert Fleischer – Terapia Szkolenia Doradztwo, RIF, Olsztyn.
- Izabela Pyszkowska – Poradnia Doradztwa Zawodowego i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Elbląg.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Producent i zbieracz ziół²⁰ planuje i wykonuje prace związane z uprawą i zbiorem ziół na plantacjach produkcyjnych oraz dzikorosnących. Przygotowuje pozyskany surowiec zielarski (ziele, korę i inne) do sprzedaży.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Producent i zbieracz ziół wykonuje prace o charakterze produkcyjnym. Zajmuje się planowaniem i organizowaniem procesu technologicznego oraz wykonywaniem prac związanych z produkcją i zbiorem ziół. Wybiera teren pod uprawę roślin zielarskich. Przygotowuje glebę pod uprawę poprzez dobór odpowiedniego płodozmianu oraz uprawę gleby, prowadzi i pielęgnuje uprawy ziół. Zbiera surowiec zielarski (ziele, korę i inne) z prowadzonych plantacji. Suszy zioła i przygotowuje je do sprzedaży.

Producent i zbieracz ziół zajmuje się również pozyskaniem surowca zielarskiego z siedlisk naturalnych¹⁶ roślin. Wybiera on naturalne stanowiska porośnięte przez rośliny zielarskie wolne od zanieczyszczeń środowiska. Dobiera optymalny termin zbioru surowca zielarskiego. Pozyskany surowiec (ziele, korę i inne) przechowuje lub przygotowuje do sprzedaży i sprzedaje.

Osoba pracująca w tym zawodzie wykorzystuje różnorodne narzędzia, maszyny i urządzenia ogrodnicze. Producent i zbieracz ziół może produkować surowiec zielarski na własne potrzeby do dalszej produkcji, sprzedać go zaraz po zbiorze lub przechowywać w oczekiwaniu na lepszą cenę zbytu.

Sposoby wykonywania pracy

Producent i zbieracz ziół wykonuje pracę ręcznie i mechanicznie, z zastosowaniem właściwych narzędzi oraz sprzętów i urządzeń. Jego praca polega m.in. na:

- doborze gatunków ziół do uprawy w zależności od wymagań klimatyczno-glebowych oraz zapotrzebowania lokalnego rynku,
- przygotowywaniu terenu pod założenie plantacji ziół,
- zakładaniu i pielęgnowaniu plantacji ziół,
- przeprowadzaniu zbioru ziół,
- przeprowadzaniu oceny skażenia środowiska pod kątem możliwości zbierania ziół dzikorosnących,
- suszeniu i przygotowywaniu produktu do sprzedaży,
- pakowaniu surowca (ziela, kory i innych),
- wykonywaniu prostych obliczeń oraz prowadzeniem dokumentacji związanej z zawodem,
- uprawianiu ziół na nasiona.

WAŻNE:

Producent i zbieracz ziół pracuje zgodnie z wytycznymi przełożonych, a także wymaganiami i oczekiwaniami klienta. Wszelkie prace wykonuje zgodnie z zasadami BHP obowiązującymi na stanowisku pracy oraz zasadami Dobrej Praktyki Upraw i Zbioru (GACP).

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca w zawodzie **producent i zbieracz ziół** odbywa się głównie w terenie. Przebiega w trudnych warunkach atmosferycznych – niskie lub wysokie temperatury, susza lub wysoka wilgotność. Pracownik jest narażony na działanie np. wiatru i deszczu. Część prac wykonuje w budynkach gospodarskich, halach, magazynach lub pomieszczeniach pomocniczych.

Producent ziół korzysta z pracy maszyn i urządzeń rolniczych, które mają elementy wirujące z dużą prędkością, np. noże kosiarek listwowych⁶.

Producent ziół wykonując zabiegi ochrony roślin¹⁹, ma kontakt z substancjami niebezpiecznymi, takimi jak środki ochrony roślin¹⁷, nawozy mineralne⁹.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Producent i zbieracz ziół w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- traktor,
- narzędzia do uprawy gleby, np. plug¹², kultywator⁷, brony¹, wał¹⁸, glebogryzarkę²,
- narzędzia do nawożenia roślin, np. rozsiewacz do nawozów¹⁴, rozrzutnik do obornika¹³,
- urządzenia do wykonywania prac pielęgnacyjnych, np. opryskiwacz¹⁰, pielnik¹¹,
- maszyny do zbioru ziół, np. kombajn do zbioru ziół⁴, kopaczkę⁵,
- narzędzia użytkowe, np. motykę⁸, grzebień do zbioru ziół³.

Organizacja pracy

Praca w zawodzie **producent i zbieracz ziół** odbywa się na otwartej przestrzeni, na polu, często niezależnie od warunków atmosferycznych. Skrajne warunki pogodowe mogą powodować wcześniejsze zakończenie prac lub odstąpienie od wykonywanych zadań zawodowych.

W rolnictwie prace wykonuje się od rana do wieczora, za to w zimie, kiedy pracy jest mniej, można mieć dni wolne. Nasileniu prac sprzyja wzrost i rozwój roślin zielarskich, który występuje w sezonie wegetacyjnym roślin¹⁵. Praca charakteryzuje się sezonowością związaną z cyklem wzrostu i rozwoju ziół. Jej nasilenie następuje w okresie wiosennym (zakładanie nowych plantacji, skumulowane prace pielęgnacyjne na nowych i starych plantacjach) oraz w czasie zbioru surowca (ziela, kory i innych), zależnie od uprawianego gatunku ziół.

W sezonie późnojesiennym i zimowym prace wykonuje się głównie w pomieszczeniach gospodarczych na terenie gospodarstwa. Polegają one na suszeniu pozyskanego surowca z plantacji uprawnej lub siedliska naturalnego, sortowaniu, pakowaniu oraz przygotowywaniu surowca (ziela, kory i innych) do sprzedaży.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

W zawodzie **producent i zbieracz ziół** mogą występować następujące zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka:

- czynniki szkodliwe dla zdrowia wywołujące choroby, zakażenia, alergie, zatrucia (będące skutkiem kontaktów z preparatami chemicznymi, np. stosowanie środków ochrony roślin, nawozów sztucznych, kontaktów z czynnikami biologicznymi, np. alergenami – pyłkami, roślinami trującymi, mikroorganizmami chorobotwórczymi),
- czynniki niebezpieczne prowadzące do urazów i wypadków przy pracy, związane z pracą z maszynami posiadającymi wirujące elementy, narzędziami z ostrymi elementami, przemieszczającymi się środkami transportu, przemieszczaniem się po śliskich i nierównych powierzchniach, ewentualnym porażeniem prądem elektrycznym podczas pracy z wadliwie działającym sprzętem elektrycznym, wyciekiem cieczy użytkowej spowodowanej np. awarią opryskiwacza,
- czynniki uciążliwe, związane z podnoszeniem znacznych ciężarów, wykonywaniem prac w wymuszonej pozycji (pochylonej), czy też z pracą w zmiennych warunkach atmosferycznych.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **producent i zbieracz ziół** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządu równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość węchu,
- ostrość wzroku,
- czucie dotykowe,
- rozróżnianie barw,
- zręczność palców,
- zręczność rąk,
- spostrzegawczość,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolności manualne,
- uzdolnienia organizacyjne,
- uzdolnienia techniczne,
- zdolność motywowania siebie;

w kategorii cech osobowościowych

- wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- samodzielność,
- samokontrola,
- odpowiedzialność,

- ostrożność,
- pracowitość,
- dyspozycyjność,
- wytrwałość i cierpliwość,
- dokładność,
- dbałość o porządek i czystość,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych (różnych) warunkach środowiskowych,
- gotowość do współdziałania.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Wykonywanie zawodu **producent i zbieracz ziół** wymaga dobrego ogólnego stanu zdrowia oraz dobrej sprawności fizycznej. Szczególnie ważny jest dobry wzrok oraz koordynacja wzrokowo-ruchowa. Pod względem wydatku energetycznego, w zależności od wykonywanych zadań zawodowych, należy do prac średnio ciężkich (praca przy przenoszeniu ciężarów, prace polowe). Występuje w niej również obciążenie umysłowe, związane np. z analizowaniem, rozwiązywaniem problemów i podejmowaniem decyzji związanych produkcją i zbieraniem ziół.

Zawodu tego nie mogą wykonywać osoby z wadami narządu ruchu, wzroku, a także mające zwyrodnienia stawów, przewlekłe zapalenie dróg oddechowych, napady drgawek, zawroty głowy oraz zaburzenia równowagi. Choroby zakaźne dyskwalifikują chętnych do wykonywania tego zawodu.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **producent i zbieracz ziół** nie jest wymagane posiadanie wykształcenia kierunkowego.

Preferowane jest, aby pracownik podejmujący zatrudnienie w zawodzie producent i zbieracz ziół miał wykształcenie co najmniej na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadniczej szkoły zawodowej) w zawodzie z obszaru rolniczego.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **producent i zbieracz ziół** ułatwiają:

- dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w pokrewnym zawodzie szkolnym ogrodnik lub technik ogrodnik,
- świadectwa potwierdzające kwalifikacje w zawodzie pokrewnym:
 - ogrodnik, w zakresie kwalifikacji RL.05 Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych, lub
 - technik ogrodnik, w zakresie kwalifikacji RL.05 Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych i RL.18 Planowanie i organizacja prac ogrodniczych.

Dodatkowymi atutami przy zatrudnieniu w zawodzie producent i zbieracz ziół są m.in.:

- suplementy Europass (w języku polskim i angielskim), wydawane na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,

- certyfikaty lub zaświadczenia potwierdzające przeszkolenie w zakresie zbierania i produkcji ziół, stosowania środków ochrony roślin,
- prawo jazdy kat. T,
- prawo jazdy kat. B,
- uprawnienia operatora wózków widłowych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Pracownik w zawodzie **producent i zbieracz ziół** ma możliwość:

- rozpocząć pracę od stanowiska pomocnika, a następnie wraz z nabyciem doświadczenia zawodowego awansować na samodzielne stanowisko,
- po nabyciu dalszego doświadczenia zawodowego i przy posiadaniu zdolności i umiejętności organizacyjnych, umiejętności pracy z ludźmi – awansować na stanowisko brygadzysty nadzorującego pracę małego zespołu pracowników w dużym przedsiębiorstwie,
- po zdaniu matury kontynuować naukę na uczelni wyższej (np. na kierunku zielarstwo i terapie roślinne lub ogrodnictwo) i awansować na stanowisko kierownicze,
- rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez kształcenie/szkolenie w zawodach pokrewnych,
- doskonalić swoje umiejętności, uczestnicząc w branżowych szkoleniach,
- założyć i prowadzić działalność gospodarczą w zakresie produkcji i zbierania ziół.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **producent i zbieracz ziół** nie ma możliwości potwierdzenia kompetencji zawodowych w systemie edukacji formalnej i pozaformalnej.

Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych przydatnych w zawodzie producent i zbieracz ziół, wchodzących w skład zawodu (pokrewnego).

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **producent i zbieracz ziół** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik ogrodnik ^S	314205
Kierownik gospodarstwa ogrodniczego	611302
Ogrodnik ^S	611303
Ogrodnik producent nasion	611304
Ogrodnik szkółkarz	611305
Ogrodnik – uprawa roślin ozdobnych	611308
Ogrodnik – uprawa warzyw polowych	611309
Ogrodnik – uprawy pod osłonami	611310
Zbieracz owoców, ziół i innych roślin	634002

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **producent i zbieracz ziół** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Wybieranie terenu pod uprawę ziół.
- Z2 Przygotowywanie gleby pod uprawę ziół.
- Z3 Zakładanie plantacji ziół.
- Z4 Pielęgnowanie plantacji ziół.
- Z5 Zbieranie surowca (kwiaty lub ich płatki, liście, korzenie, owoce, nasiona).
- Z6 Przygotowywanie surowca (ziela, kory i innych) do przechowywania i/lub sprzedaży.
- Z7 Obsługiwanie specjalistycznego sprzętu i jego bieżąca konserwacja.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Uprawianie ziół

Kompetencja zawodowa Kz1: Uprawianie ziół obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Wybieranie terenu pod uprawę ziół	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ czynników klimatyczno-glebowych na wzrost i rozwój roślin; • Rejonizację produkcji ziół; • Wpływ ukształtowania terenu na uprawę i zbiór ziół. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać gatunki uprawianych ziół do warunków klimatyczno-glebowych gospodarstwa; • Dobierać gatunki uprawianych ziół do zapotrzebowania lokalnego rynku zbytu; • Dobierać teren pod uprawę określonego gatunku ziół.

Z2 Przygotowywanie gleby pod uprawę ziół	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ sposobu przygotowania gleby na wzrost i rozwój roślin; • Znaczenie zabiegów uprawowych na wzrost i rozwój roślin; • Maszyny i narzędzia do uprawy gleby i nawożenia roślin; • Rolę nawożenia na etapie przygotowania gleby; • Nastęstwo wykonywania zabiegów uprawowych przygotowujących glebę przed siewem lub sadzeniem roślin; • Sposoby wykonania zabiegów uprawowych przygotowujących glebę przed siewem lub sadzeniem roślin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywać glebę pod wysiew nasion lub sadzenie ziół; • Dobierać zabiegi uprawowe przygotowujące glebę do ich wykonania w odpowiednim terminie, wilgotności oraz rodzaju gleby; • Dobierać narzędzia i sprzęt niezbędny do wykonania wybranych zabiegów uprawowych; • Dobierać nawozy do potrzeb roślin zielarskich; • Wykonywać zabiegi uprawowe oraz nawożenie zgodnie ze sztuką ogrodniczą; • Oceniać jakość wykonanych zabiegów uprawowych.

Z3 Zakładanie plantacji ziół	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Terminy zakładania plantacji ziół; • Rolę rozstawy sadzenia na wzrost i rozwój roślin; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać terminy sadzenia do gatunku rośliny zielarskiej;

<ul style="list-style-type: none"> • Sposoby przygotowania nasion do siewu i rozsady do sadzenia; • Maszyny i narzędzia do siewu lub sadzenia roślin zielarskich; • Sposoby siewu lub sadzenia różnych gatunków roślin zielarskich; • Wagę dokładności i staranności wykonywanych czynności agrotechnicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać rozstaw siewu do gatunku rośliny zielarskiej; • Przygotowywać nasiona ziół do siewu; • Przygotowywać rozsady ziół do sadzenia; • Dobierać maszyny lub narzędzia do siewu lub sadzenia roślin zielarskich; • Dobierać sposób siewu lub sadzenia wybranego gatunku rośliny zielarskiej; • Siać lub sadzić rośliny zielarskie; • Oceniać jakość wykonanej pracy.
---	--

Z4 Pielęgnowanie plantacji ziół	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zabiegi pielęgnacyjne wykonywane na plantacjach ziół; • Terminowość wykonywania poszczególnych zabiegów pielęgnacyjnych na plantacjach ziół; • Maszyny i narzędzia do zabiegów pielęgnacyjnych wykonywanych na plantacjach ziół; • Przepisy BHP przy stosowaniu środków ochrony roślin; • Objawy występowania chorób i szkodników na uprawach zielarskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać zabiegi pielęgnacyjne do terminu wykonania oraz potrzeb; • Dobierać maszyny i narzędzia do wybranych zabiegów pielęgnacyjnych na plantacjach ziół; • Wykonywać zabiegi pielęgnacyjne na plantacji ziół; • Dobierać środki ochrony roślin do zwalczania chorób, szkodników i chwastów w zakresie BHP; • Zwalczać choroby, szkodniki i chwasty w uprawie ziół.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zbieranie ziół i przygotowanie do sprzedaży

Kompetencja zawodowa Kz2: Zbieranie ziół i przygotowanie do sprzedaży obejmuje zestaw zadań zawodowych Z5, Z6, Z7, do realizacji których są wymagane odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z5 Zbieranie surowca (kwiaty lub ich płatki, liście, korzenie, owoce, nasiona)	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie zanieczyszczenia środowiska pod kątem możliwości zbioru ziół z siedlisk naturalnych; • Przepisy ochrony środowiska naturalnego oraz zalecenia dotyczące zbioru ziół z siedliska naturalnego; • Termin zbioru ziół; • Warunki atmosferyczne, w których przeprowadza się zbiór ziół; • Sposoby zbioru surowca zielarskiego; • Maszyny i narzędzia wykorzystywane do zbioru surowca zielarskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oceniać poziom zanieczyszczenia środowiska pod kątem możliwości zbioru z siedlisk naturalnych; • Przestrzegać przepisów ochrony środowiska naturalnego oraz zaleceń dotyczących zbioru ziół z siedliska naturalnego; • Ustalać termin zbioru surowca zielarskiego; • Określać warunki atmosferyczne, w których najlepiej zbierać surowiec zielarski; • Zbierać surowiec zielarski; • Dobierać maszyny i narzędzia do zbioru surowca zielarskiego.

Z6 Przygotowywanie surowca (ziela, kory i innych) do przechowywania i/lub sprzedaży	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Sposoby oczyszczania surowca zielarskiego z ziemi i innych pozostałości; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać sposoby oczyszczania surowca zielarskiego z różnych zanieczyszczeń;

<ul style="list-style-type: none"> • Sposoby przygotowania surowca zielarskiego do suszenia; • Metody suszenia surowca zielarskiego; • Sposoby przechowywania surowca zielarskiego; • Sposoby przygotowania surowca zielarskiego do sprzedaży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywać surowiec zielarski do suszenia; • Dobierać metodę suszenia surowca zielarskiego do gatunku zioła, z którego go pozyskano; • Dobierać warunki przechowywania surowca zielarskiego; • Dobierać sposoby przygotowania surowca zielarskiego do sprzedaży.
--	--

Z7 Obsługiwanie specjalistycznego sprzętu i jego bieżąca konserwacja

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIĘJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Instrukcje obsługi specjalistycznego sprzętu stosowanego do zakładania i pielęgnacji plantacji ziół oraz zbioru ziół; • Przepisy BHP, ppoż. i ochrony środowiska obowiązujące podczas wykorzystywania sprzętu do zakładania, pielęgnacji i zbioru ziół; • Metody i sposoby konserwacji sprzętu wykorzystywanego do zakładania i pielęgnacji plantacji ziół oraz zbioru ziół; • Potrzebę utrzymywania sprawnego, czystego sprzętu w gotowości do pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosować się do zaleceń producenta sprzętu zawartych w instrukcji obsługi; • Posługiwać się sprzętem zgodnie z zasadami BHP, przepisami ppoż. i ochrony środowiska oraz zgodnie z zaleceniami producenta; • Konserwować sprzęt wykorzystywany do zakładania i pielęgnacji plantacji ziół oraz zbioru ziół zgodnie z zaleceniami producenta; • Utrzymywać sprzęt sprawny technicznie, czysty i gotowy do wykonywania określonej pracy.

3.4. Kompetencje społeczne

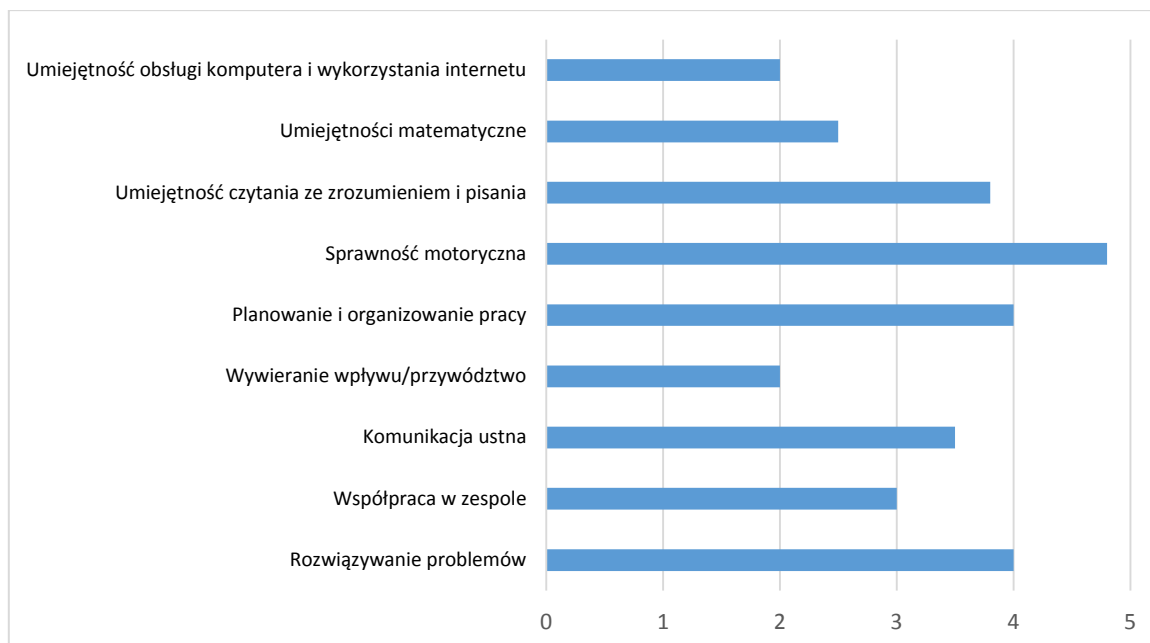
Pracownik w zawodzie **producent i zbieracz ziół** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za powierzone zadania zawodowe związane z produkcją i/lub zbieraniem ziół.
- Wykonywania pracy samodzielnie oraz do podejmowania współpracy podczas wykonywania zadań zawodowych związanych z produkcją i/lub zbieraniem ziół.
- Dostosowywania się do zmian w środowisku pracy.
- Oceniania jakości wykonywanych zadań zawodowych związanych z produkcją i/lub zbieraniem ziół.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych zgodnie z postępowaniem technologicznym w zawodzie oraz potrzebami zakładu pracy.
- Przestrzegania zasad kultury i etyki podczas wykonywania zadań zawodowych związanych z produkcją i/lub zbieraniem ziół.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **producent i zbieracz ziół**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **producent i zbieracz ziół**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **producent i zbieracz ziół** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Producent i zbieracz ziół może znaleźć zatrudnienie m.in. w:

- firmach i przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją ziół,
- gospodarstwach produkujących zioła,
- firmach i przedsiębiorstwach zajmujących się przetwarzaniem surowca zielarskiego.

Producent i zbieracz ziół może również prowadzić własną działalność w zakresie produkcji ziół na plantacjach lub pozyskiwania ziół dzikorosnących, występujących na siedliskach naturalnych.

Od połowy ubiegłego wieku obserwuje się wzrost zainteresowania ziołolecznictwem. Największym źródłem surowca zielarskiego w naszym kraju są uprawy polowe. Łącznie w Polsce z tych upraw pozyskuje się ok. 17 tysięcy ton surowca zielarskiego rocznie. Plantacje roślin zielarskich przekraczają

powierzchnię 30 tysięcy hektarów. Uprawia się ok. 70 gatunków roślin zielarskich, a ponad 100 gatunków zbiera się ze stanowisk naturalnych.

W obecnej sytuacji rynkowej praca w tym zawodzie jest jedną z możliwych form zatrudnienia. W Polsce realizuje się projekty aktywizujące osoby bezrobotne poprzez przygotowanie do samodzielnego zbierania, suszenia, przygotowania do sprzedaży ziół z naturalnych stanowisk. Zawód ten w przyszłości może stać się dość popularny, np. ze względu na idee promowania zielonych miejsc pracy.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzawodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **producent i zbieracz ziół**.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu producent i zbieracz ziół można uzyskać, podejmując:

- kształcenie w branżowej szkole I stopnia w zawodzie pokrewnym ogrodnik, a następnie w branżowej szkole II stopnia w zawodzie technik ogrodnik, lub
- kształcenie w technikum w zawodzie pokrewnym technik ogrodnik, lub

- szkolenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego, w zakresie kwalifikacji:
 - RL.05 Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych, w pokrewnym zawodzie szkolnym ogrodnik, lub
 - RL.05 Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych i RL.18 Planowanie i organizacja prac ogrodniczych, w pokrewnym zawodzie szkolnym technik ogrodnik.

Kształcenie w zakresie kwalifikacyjnego kursu zawodowego (dla dorosłych) mogą prowadzić:

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie pokrewnym ogrodnik lub technik ogrodnik potwierdzają (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

Szkolenie

Na rynku istnieje wiele instytucji i firm komercyjnych zajmujących się szkoleniami w zawodzie **producent i zbieracz ziół**.

Przykładowa tematyka szkoleń:

- rozpoznawanie ziół,
- technologia produkcji,
- terminy zbioru i suszenia ziół.

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **producent i zbieracz ziół** jest zróżnicowane i mieści się z reguły w przedziale od 2100 zł do 4500 zł brutto miesięcznie.

Wysokość uzyskiwanego wynagrodzenia zależy od doświadczenia zawodowego pracownika oraz jego kompetencji i umiejętności.

Pracownicy zatrudnieni na umowy-zlecenia mogą liczyć na wynagrodzenie od 15 zł do 20 zł brutto za godzinę pracy. Wyższe stawki oferują pracodawcy w okresach natężenia prac, większego zapotrzebowania na siłę roboczą oraz w rejonach o mniejszym bezrobociu.

Pracownicy zatrudnieni na stałe w tym zawodzie za wzorową, sumienną pracę mogą liczyć na dodatki do wynagrodzenia lub premie.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **producent i zbieracz ziół** jest możliwe zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w tym zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza bardziej precyzyjnych czynności,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się po terenie,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które umożliwią wykonywanie zadań zawodowych z odpowiednią dokładnością,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L) – pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą implantów lub aparatów słuchowych,
- z dysfunkcją sfery psychicznej (02-P), po konsultacji z psychiatrą, jeżeli choroba jest w remisji i chory podejmuje leczenie oraz jeżeli w środowisku pracy nie występują czynniki stresogenne i praca, poza wyjątkowymi sytuacjami (np. sytuacje kryzysowe w firmie), nie zaburza rytmu dnia i nocy pracownika, a także zachowana jest zasada równego traktowania pracowników,
- z dysfunkcją sfery intelektualnej (01-U) – pod warunkiem, że zadania i czynności robocze nie przekraczają możliwości intelektualnych pracownika, co zwykle oznacza, że są pod opieką innych pracowników, proste, powtarzalne i z wyłączeniem procesów związanych z orientacją oraz podejmowaniem decyzji,
- z epilepsją (06-E), które mogą wykonywać zawód na wybranych stanowiskach pracy, pod warunkiem, że napady padaczkowe występują sporadycznie i są sygnalizowane przez aurę, występują głównie wieczorem lub w nocy, nie powodują zbyt dużego zmęczenia i stosunkowo szybko następuje regeneracja sił po ich wystąpieniu, a przebieg choroby nie prowadzi do charakteropatii padaczkowej. Mogą być one zatrudnione warunkowo, po racjonalnym

ograniczeniu zakresu zadań do sytuacji, w których możliwy jest stały nadzór i ewentualna szybka pomoc, a stanowisko pracy nie stwarza potencjalnych zagrożeń w przypadku emisji choroby.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10. 2018 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2153, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1310, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 633, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Hołubowicz-Kliza G.: Uprawa i wykorzystanie ziół. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Puławy 2016.
- Kołodziej B. (red.): Poradnik dla plantatorów. Uprawa ziół. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 2018.
- Kucharski W.: Problemy ochrony plantacji roślin zielarskich. Problemy ochrony plantacji roślin zielarskich. Wydawnictwo Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich, Poznań 2012.
- Osińska E., Rosłon W.: Zioła uprawa i zastosowanie. Wydawnictwo Hortpress, Warszawa 2016.
- Sadowski A.: Uprawa ziół i możliwości ich wykorzystania. Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2013.
- Senderski M.E.: Prawie wszystko o ziołach. Wydawnictwo Mateusz E. Senderski, Podkowa Leśna 2015.
- Szempliński W.: Rośliny zielarskie. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2017.
- Węglarz Z., Rosłon W., Bączek K.: Produkcja ziół metodami ekologicznymi, Materiały Katedry Roślin Warzywnych i Leczniczych. SGGW, Warszawa 2009.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- European Herb Grower Association (EUROPAM, Europejskie Stowarzyszenie Producentów Ziół): <http://www.europam.net>
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie ogrodnik 611303: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/611303.pdf
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie technik ogrodnik 314205: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/314205.pdf
- Opis zawodu: <https://docplayer.pl/23786361-Opis-zawodu-producent-zbieracz-ziol-611104.html>
- Polskie Towarzystwo Zielarzy i Fitoterapeutów: <http://ptzif.pl/home>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal informacyjny: <https://ile-zarabia.eu/z/producent-zbieracz-ziol>
- Portal informacyjny Farmer.pl: <http://www.farmer.pl/produkcja-roslinna/inne-uprawy/uprawa-ziol-8211-dodatkowy-biznes,51869.html>
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.edu.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.

Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.

Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Brona	Narzędzie do spulchniania i rozdrabniania roli. Stosowane jest także do usuwania kłaczy i rozłogów chwastów, jako jedna z metod zwalczania chwastów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/bron.html [dostęp: 31.10.2018]
2	Glebo Gryzarka	Narzędzie służące do uprawy roli. Zespołem roboczym są noże osadzone na obrotowym wale, wycinające kawałki gleby, które mogą obracać się współbieżnie lub przeciwbieżnie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/glebogryzarka.html [dostęp: 31.10.2018]
3	Grzebień do zbioru ziół	Proste urządzenie mechaniczne służące do zbioru ziół.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Hołubowicz-Kliza G.: Uprawa i wykorzystanie ziół. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Puławy 2016
4	Kombajn do zbioru ziół	Maszyna przeznaczona do zbioru roślin zielarskich. Kombajn jest maszyną jednoetapową służącą do jednoczesnego koszenia, młócenia i transportu lub dwuetapową tylko zbierającą surowiec zielarski.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/kombajn.html [dostęp: 31.10.2018]
5	Kopaczka	Maszyna służąca do mechanicznego wykopywania bulw, kłaczy lub innych części podziemnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/kopaczka.html [dostęp: 31.10.2018]
6	Kosiarka listwowa	Urządzenie służące do koszenia ziół. Cięcie odbywa się przez dociśnięcie rośliny do części nieruchomej zwanej bagnetem. Noże znajdującej się na listwie tnącej wykonując ruch posuwisto-zwrotny ścinając pędy roślin zielarskich.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/kosiarka.html [dostęp: 31.10.2018]
7	Kultywator	Narzędzie uprawowe służące do spulchniania gleby bez jej odwracania oraz do niszczenia chwastów. Zespołem roboczym kultywatora są zęby sprężynowe, półsprężynowe lub sztywne zakończone redliczkami, gęsiostopkami lub nożami.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/kultywator.html [dostęp: 31.10.2018]

INFORMACJA O ZAWODZIE – Producent i zbieracz ziół 611311

8	Motyka	Ręczne narzędzie służące do spulchniania gleby, zwalczania chwastów. Motyka zbudowana jest z ostrza stalowego, osadzonego na drewnianym trzonku.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/motyka.html [dostęp: 31.10.2018]
9	Nawozy mineralne	Substancje stosowane w uprawie roślin dostarczające do gleby (nawożenie doglebowe) lub roślin (nawożenie dolistne) brakujących składników pokarmowych niezbędnych do ich prawidłowego wzrostu i rozwoju.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/nawozy%20mineralne.html [dostęp: 31.10.2018]
10	Opryskiwacz	Urządzenie służące do stosowania środków ochrony roślin lub wykonywania nawożenia dolistnego. Składa się ze zbiornika na ciecz roboczą, pompy i rozpylaczy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/opryskiwacz.html [dostęp: 31.10.2018]
11	Pielnik	Urządzenie służące do spulchniania gleby, mieszania nawozów mineralnych z glebą oraz niszczenia chwastów. Części robocze maszyny pracują w międzyrzędach roślin.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/pielnik.html [dostęp: 31.10.2018]
12	Pług	Urządzenie służące do orki.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/p%C5%82ug.html [dostęp: 31.10.2018]
13	Rozrzutnik do obornika	Maszyna służąca do rozwożenia, rozdrabniania i rozrzucania obornika na polu. Jest to jednoosiowa lub dwuosiowa przyczepa z przenośnikiem podłogowym, wyposażona w tylnej części w urządzenie rozdrabniające i rozrzucające obornik.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/roztrzasacz-obornika;3969394.html [dostęp: 31.10.2018]
14	Rozsiewacz do nawozów	Maszyna służąca do rozsiewania nawozów mineralnych. Głównymi elementami maszyny są zbiornik na nawóz i tarcza rozsiewająca.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rozsiewacz-nawozow;3969369.html [dostęp: 31.10.2018]
15	Sezon wegetacyjny roślin	Część roku, w którym występują sprzyjające do wzrostu i rozwoju roślin warunki atmosferyczne. W Polsce okres wegetacyjny trwa, gdy średnia dobowa temperatura przekroczy 5°C.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kołodziej B. (red.): Poradnik dla plantatorów. Uprawa ziół. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 2018
16	Siedlisko naturalne	Miejsce, w którym zioła dzikorosnące występują naturalnie bez pomocy człowieka.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kołodziej B. (red.): Poradnik dla plantatorów. Uprawa ziół. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 2018

17	Środki ochrony roślin	Substancje chemiczne (syntetyczne lub naturalne) stosowane do ochrony roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kołodziej B. (red.): Poradnik dla plantatorów. Uprawa ziół. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 2018
18	Wał	Urządzenie do uprawy gleby, którego zadaniem jest ugniatanie gleby (poprawa stosunków powietrzno-wodnych), kruszenie brył oraz wyrównywanie powierzchni pola.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/wa%C5%82.html [dostęp: 31.10.2018]
19	Zabieg ochronny roślin	Zabieg ograniczający występowanie chorób, szkodników, a także chwastów. Zaliczamy tu fizyczne, biologiczne i chemiczne metody ochrony roślin.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kołodziej B. (red.): Poradnik dla plantatorów. Uprawa ziół. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 2018
20	Zioło	Rośliny lub części roślin zawierające substancje mające wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka. Zalicza się tu rośliny jednoroczne, dwuletnie i wieloletnie oraz drzewa i krzewy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Osińska E., Rosłon W.: Zioła uprawa i zastosowanie. Wydawnictwo Hortpress, Warszawa 2016

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.